

بسمه تعالی

شیوه نامه اجرایی "برنامه تقویت و توسعه تحقیقات نظام سلامت" (Health System Research)

مقدمه

به منظور تقویت ظرفیتهای ملی برای سیاستگذاری آگاه از شواهد در نظام سلامت و اهمیت برنامه مدیریت پژوهشهای کاربردی و با رویکرد تقویت تولید و بکارگیری شواهد علمی در برنامه ریزی ها و مدیریت نظام سلامت و در راستای پروژه پشتیبان همکاری با مراکز تحقیقات حوزه سلامت از برنامه های تحول بخش بهداشت به منظور گسترش همکاریهای پژوهشی در نظام سلامت "برنامه تقویت و توسعه تحقیقات نظام سلامت" (Health System Research) در راستای اجرای تفاهم نامه شماره 300/6688 د مورخ 1400/4/16 با مشارکت معاونتهای بهداشت و تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی اجرا میشود. در این شیوه نامه به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به اختصار "وزارت" گفته میشود.

ماده (1) اهداف برنامه

- 1-1- اجرای سیاستهای تصمیم گیری آگاه از شواهد در معاونتهای بهداشتی دانشگاههای علوم پزشکی کشور
- 1-2- تعیین وضعیت موجود پژوهشهای نظام سلامت در حوزه بهداشت
- 1-3- تعیین اولویتهای تحقیقاتی مبتنی بر شواهد و هدفمند نمودن، هدایت و حمایت پژوهشهای HSR در حوزه بهداشت
- 1-4- باز طراحی و تقویت ساختار شورای HSR از طریق کلان مناطق (آمایشی) و دانشگاههای علوم پزشکی کشور
- 1-5- ظرفیت سازی و توانمندسازی نیروی انسانی ارائه دهنده خدمات در زمینه مهارتهای پژوهشی نظام سلامت و بکارگیری نتایج آنها برای ارتقای کیفیت خدمات در حوزه بهداشت
- 1-6- ظرفیت سازی و افزایش کمی و کیفی پژوهشهای نظام سلامت در حوزه بهداشت
- 1-7- ارتقای سلامت و پیشگیری در حوزه بهداشت یا ارتقای کیفیت برنامه های آموزشی
- 1-8- پاسخ به نیازهای حوزه بهداشت و حل مشکلات نظام شبکه بهداشتی درمانی
- 1-9- ارتقا کیفیت تحقیقات کاربردی و نظام سلامت در حوزه بهداشت
- 1-10- تقویت مستندسازی، انتشار، شبکه سازی و تبادل پژوهشهای نظام سلامت برای ارتقای سلامت جامعه در حوزه بهداشت
- 1-11- بسترسازی برای استفاده بهینه از نتایج به دست آمده پژوهشهای HSR در برنامه ریزی ها و مدیریت برنامه های حوزه بهداشت در سطوح ملی، کلان مناطق و دانشگاهها
- 1-12- تقویت همکاری بین بخشی حوزه های بهداشت و تحقیقات و فناوری وزارت و دانشگاهها در زمینه پژوهشهای نظام سلامت
- 1-13- استفاده از ظرفیتهای مراکز تحقیقاتی دانشگاههای علوم پزشکی کشور، تقویت شبکه سازی مراکز تحقیقاتی و کارآمد نمودن شبکه های تحقیقاتی علوم پزشکی برای توسعه تحقیقات کاربردی نظام سلامت از طریق کلان مناطق (آمایشی)
- 1-14- توسعه مشارکتهای مردمی، حمایت طلبی و جلب مشارکت خیرین برای اهدا و سرمایه گذاری در بخش تحقیقات نظام سلامت
- 1-15- تعیین مراکز تحقیقاتی همکار در برنامه توسعه تحقیقات نظام سلامت

ماده (2) ساختارهای علمی و اجرایی:

فرایندهای مورد انتظار در این برنامه از طریق کمیته های تحقیقات نظام سلامت در سطوح دانشگاهها برنامه ریزی و اجرا می شود. همچنین یک کمیته ستادی نیز در سطح ستاد وزارت عهده دار برنامه ریزی کلان و نظارت بر حسن اجرای امور می باشد.

2-1- ترکیب اعضای کمیته ستادی تحقیقات نظام سلامت

- 1- معاون تحقیقات و فناوری و معاون بهداشت
  - 2- رئیس مرکز مدیریت شبکه، معاونت بهداشت وزارت
  - 3- رئیس مرکز توسعه، هماهنگی و ارزیابی تحقیقات، معاونت تحقیقات و فناوری وزارت
  - 4- 2 نفر از محققین علاقمند دارای فعالیتهای ارزنده در پژوهش نظام سلامت، (از مراکز تحقیقات فعال در حوزه تحقیقات HSR با معرفی معاونت تحقیقات و فناوری وزارت، انتخاب این افراد از معاونت بهداشت نیز با لحاظ کردن فعالیتهای بلامانع است)
  - 5- 2 نفر نماینده از سایر سازمانها مرتبط با موضوع طرحها در صورت لزوم
  - 6- 2 نفر نماینده از استفاده کنندگان از نتایج تحقیقات با توجه به ارتباط موضوعی
- تبصره 1- دبیر کمیته ستادی تحقیقات نظام سلامت، رئیس مرکز مدیریت شبکه معاونت بهداشت خواهد بود.

2-2- ترکیب اعضای کمیته تحقیقات نظام سلامت دانشگاه

- 1- معاونین تحقیقات و فناوری و بهداشت دانشگاه
  - 2- 2 نفر از محققین علاقمند دارای فعالیتهای ارزنده در پژوهش نظام سلامت
  - 2 نفر از محققین به عنوان نماینده ریاست دانشگاه به انتخاب رئیس دانشگاه با لحاظ سوابق پژوهشی بویژه در زمینه HSR و با حکم ایشان به عضویت کمیته منصوب می شوند.
  - 3- 2 نفر از کارشناسان اجرایی علاقمند با دانش و انگیزه لازم از حوزه معاونت بهداشت و معاونت تحقیقات و فناوری
  - هریک از معاونتهای بهداشتی، و تحقیقات و فناوری یکی از کارشناسان خود را که دارای دانش، انگیزه و دقت کافی است را به عنوان فرد مسئول تعیین تا ضمن هماهنگی با مدیران حوزه خود بتوانند مشکلات را شناسایی و به شورا جهت ارزیابی ارائه نمایند. این افراد با حکم رئیس دانشگاه به عضویت کمیته منصوب می شوند.
  - 4- نمایندگانی از سایر سازمانها در ارتباط با موضوع طرحها در صورت لزوم
  - 5- استفاده کنندگان از نتایج تحقیقات با توجه به ارتباط موضوعی
- تبصره 1- رئیس کمیته تحقیقات نظام سلامت به انتخاب رئیس دانشگاه از بین معاونین تحقیقات و فناوری و بهداشت دانشگاه بر اساس سابقه فعالیت در زمینه تحقیقات به ویژه تحقیقات نظام سلامت انتخاب خواهد شد و ایشان وظیفه نظارت و ارائه گزارش ماهانه را بر عهده خواهند داشت.

2-3- فرآیند های اجرایی کمیته تحقیقات نظام سلامت ستاد:

- 1- تعیین اولویتهای تحقیقاتی حوزه HSR و هدفمند نمودن، هدایت و حمایت آنها در حوزه بهداشت در سطح ملی و سطح دانشگاهی و اطلاع رسانی به دانشگاهها، سازمانها، محققان و ذینفعان حوزه سلامت، در بازه زمانی 3 سال یکبار که بر اساس موقعیت و شرایط اضطرار این زمان میتواند کمتر باشد.
- 2- دریافت، بررسی و تایید و تعیین ابلاغ اعتبار طرحهای HSR مصوب ارسالی از دانشگاه
- 3- بررسی و مطابقت عناوین طرحها با اولویتهای مصوب توسط کارشناسان اجرایی معاونت های بهداشتی و تحقیقات و فناوری جهت طرح در کمیته
- 4- تصویب طرح و تأمین منابع مالی با مشارکت معاونت های تحقیقات و فناوری و بهداشتی وزارت
- 5- انتخاب مراکز تحقیقاتی موجود در دانشگاه مجری برنامه بعنوان مرکز همکار برای اجرای طرح مصوب
- 6- اجرای پایش و ارزیابی برنامه HSR توسط معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بر اساس گزارشات ارسالی توسط دانشگاه به صورت هر 6 ماه یکبار

- 7- نظارت و پایش اجرای طرحها در سطوح ملی و دانشگاهی
  - 8- تدوین و اجرایی نمودن کاربست انتقال دانش
  - 9- تهیه جدول زمانی اجرایی (جدول گانت) برنامه بر اساس موافقت نامه تنظیم شده به تأیید مسئولین مربوطه
- تبصره 1- اولویتهای تحقیقاتی بایستی با استفاده از اطلاعات موجود، نظرات صاحبانظران و نیازسنجی و بر اساس شاخص هایی مانند درجه، شدت، وسعت و فوریت مشکل، مقبولیت سیاسی، قابلیت اجرا، زمان اجرا، قابلیت بهره وری و تعمیم نتایج در حد امکان و مسائل اخلاقی تعیین گردد.
- تبصره 2- شرط تصویب طرحهای پیشنهادی، ارائه مداخلات لازم جهت حل مشکل به همراه ارزشیابی و میزان تاثیر مداخلات می باشد.
- تبصره 3- نحوه استفاده از نتایج و همچنین استفاده کنندگان از نتایج در طرح پیشنهادی توسط ارائه دهنده طرح بایستی مشخص شده باشد

2-4- فرآیند های اجرایی در کمیته تحقیقات نظام سلامت دانشگاه :

- 1- تعیین اولویتهای طرحهای HSR توسط معاونت بهداشت دانشگاه
  - 2- تدوین RFP توسط معاونت بهداشت دانشگاه و تحویل آنها به معاونت تحقیقات و فناوری
  - 3- فراخوان RFP طرحها توسط معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه
  - 4- ارسال طرحهای HSR توسط محققان دانشگاه به کمیته HSR معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه
  - 5- طرح پرونده در کمیته تحقیقات نظام سلامت دانشگاه
  - 6- تصویب و اجرای طرحهایی با هزینه کمتر از 500 میلیون ریال و ارسال گزارش آنها به معاونت تحقیقات و فناوری و تصویب اولیه و ارسال طرحهایی با هزینه بالای 500 میلیون ریال به معاونت تحقیقات و فناوری وزارت
  - 7- در صورت کسب تأیید کمیته HSR ستاد؛ پیگیری روند اجرا و تخصیص منابع حسب مصوبات ابلاغ شده
  - 8- نظارت بر حسن اجرای طرحها، پایش و ارزیابی برنامه
  - 9- رعایت ضوابط مربوط به مالکیت معنوی داده های مورد استفاده از جمله داده های حوزه بهداشت توسط محققین
  - 10- کسب موافقت معاونت بهداشت دانشگاه جهت انتشار گزارش یا مقاله منتج از نتایج طرح تحقیقاتی
- تبصره 1- بودجه طرح های مصوب توسط معاونت تحقیقات و فناوری و معاونت بهداشت وزارت تامین می گردد که معاونت بهداشتی سهم خود را در تامین 50 درصد بودجه طرح، به حساب معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه واریز می نماید.

ماده 3) برنامه های حمایتی

با توجه به اهمیت بسیار زیاد برنامه " تقویت و توسعه تحقیقات نظام سلامت " دانشگاهها، در راستای اجرایی شدن بهینه این برنامه، برنامه ها و اقدامات حمایتی زیر از طرف وزارت و دانشگاههای منتخب انجام خواهد پذیرفت :

- اولویت دادن در تامین تجهیزات و فناوری های مورد نیاز حیطة تخصصی از طرف وزارت و دانشگاه
- تسهیل عضویت مراکز و یا نیروهای انسانی متخصص و کارشناس فعال در حیطة تخصصی دانشگاههای منتخب در شوراهای وزارتی مرتبط
- ایجاد هماهنگیهای لازم با سایر نهادها (مانند معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، صندوق حمایت از پژوهشگران و ...) از طرف معاونت تحقیقات و فناوری وزارت برای دانشگاههای منتخب جهت برخورداری از تسهیلات برای توسعه و تقویت حیطة تخصصی مصوب
- تسهیل در تامین زیرساختهای فیزیکی برای برنامه های توسعه ای مصوب ماموریت مورد نظر از طرف دانشگاه
- تلاش دانشگاه برای جذب حمایتهای استانی از جمله طرح ماموریت مصوب در کمیسیون سلامت و امنیت غذایی استان

معاونت تحقیقات و فناوری
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

- معاونت تحقیقات و فناوری در قالب اعتبارات ردیفهای متمرکز و شیوه نامه توزیع این اعتبارات از سهم حمایتی معاونتهای متناظر در دانشگاهها، حمایت خواهد کرد(در راستای اجرای تفاهم نامه شماره 300/6688 د مورخ 1400/4/16)
- انتخاب طرحهای برتر تحقیقات نظام سلامت دانشگاهها
- برگزاری همایشهای منطقه ای (در کلان مناطق) برای ارائه نتایج طرحهای HSR و استفاده از نتایج در سایر دانشگاهها (Benchmarking)